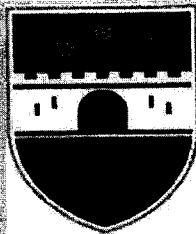

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
UNSKO-SANSKI KANTON
VLADA UNSKO-SANSKOG KANTONA

BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
THE UNA-SANA CANTON
UNA-SANA CANTON GOVERNMENT

Broj: 03-017-1331/2017
Dana, 07.09.2017. godine

SKUPŠTINA UNSKO-SANSKOG KANTONA

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
UNSKO-SANSKI KANTON
VLADA UNSKO-SANSKOG KANTONA

07.09.2017
03-017-1331-4-20-148/17

PREDMET: Nacrt Strategije razvoja obrazovanja Unsko-sanskog kantona za period 2017. – 2022. godine, dostavlja se;-

U skladu sa Programom rada Skupštine Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 1/17), u prilogu Vam dostavljamo Nacrt Strategije razvoja obrazovanja Unsko-sanskog kantona za period 2017. – 2022. godine, uz sljedeće:

Obrazloženje

Vlada Unsko-sanskog kantona je na sjednici održanoj dana 07.09.2017. godine, razmatrala i prihvatila Nacrt Strategije razvoja obrazovanja Unsko-sanskog kantona za period 2017. – 2022. godine, obrađivača Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta, te Vam istu dostavljamo u daljnju proceduru.

PRILOG: - Nacrt Strategije... (6x)

PREMIJER KANTONA
mr. sci. Husein Rošić

**STRATEGIJA RAZVOJA OBRAZOVANJA
UNSKO-SANSKOG KANTONA ZA PERIOD
2017. - 2022. GODINE**

Bihać, augusta 2017. godine

S A D R Ž A J

I UVOD

II POSTOJEĆE STANJE

- 1. OKRUŽENJE**
- 2. NADLEŽNOSTI**
- 3. UPRAVLJANJE KVALITETOM U OBRAZOVANJU**
- 4. INSPEKCIJA U OBRAZOVANJU**
- 5. FINANSIRANJE OBRAZOVANJA**

III VIZIJA, MISIJA I CILJEVI STRATEGIJE

- 1. Izrada razvojnih planova obrazovanja za period 2017. – 2022. godine**
- 2. Uspostava ekonomične i efikasne mreže odgojno-obrazovnih ustanova**
- 3. Povećanje kvaliteta procesa i ishoda obrazovanja do maksimalno dostižnog nivoa kroz uspostavljanje sistema osiguranja kvaliteta na svim nivoima sistema odgoja i obrazovanja**
- 4. Informatizacija odgojno-obrazovnog sistema uz povećanje efikasnosti upotrebe svih resursa obrazovanja**
- 5. Jednakopravnost pristupa i učešća u obrazovnom procesu**

IV PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE

V OSNOVNO OBRAZOVANJE

VI OPĆE SREDNJE OBRAZOVANJE

VII SREDNJE STRUČNO OBRAZOVANJE

VIII ZAKLJUČAK

STRATEGIJA RAZVOJA OBRAZOVANJA UNSKO-SANSKOG KANTONA ZA PERIOD 2017. – 2022. GODINE

I UVOD

Svaka zajednica, koja želi biti produktivna, razvijena i samoodrživa mora svoje prednosti graditi na znanju i stalnom širenju mogućnosti za učenje. Stepenn razvoja obrazovanja je bitan indikator društvenog, kulturnog i ekonomskog razvoja društva. Obrazovanje je jedan od osnovnih kriterija konkurentnosti u 21. stoljeću, jer samo kvalitetno obrazovanje uspješno smanjuje i poništava razlike u društvenom statusu, spolu, regionalnoj pripadnosti i sl. Bez kvalitetnog obrazovanja i s njim povezanog otvaranja prostora za brže i produktivnije zapošljavanje, ne možemo očekivati rješavanje problema u drugim oblastima značajnim za život zajednice.

S druge strane, ostvarivanje prava na obrazovanje kao bitnog i osnažujućeg ljudskog i građanskog prava, predstavlja ustavnu obavezu država, a definirano je i brojnim međunarodnim dokumentima čija je potpisnica Bosna i Hercegovina. Jedan od važnih ciljeva Vlade i Skupštine Unsko-sanskog kantona je osiguranje dostupnosti kvalitetnog obrazovanja svima pod istim uvjetima. Da bi se ovaj cilj ostvario neophodno je razviti dostupniji, prilagodljiviji, efikasniji i ekonomičniji obrazovni sistem, koji će omogućiti razvoj društva utemeljenog na znanju.

Strategija sadrži smjernice za promjenu i trajno unapređivanje odgoja i obrazovanja kao nosioca razvoja ljudskih potencijala. Polazište za razradu Strategije je analiza postojećeg stanja u odgojno-obrazovnom sistemu Unsko-sanskog kantona na osnovi koje su definirana prioritetna područja razvoja, specifični strateški ciljevi i mjere za njihovo ostvarenje.

Referentni dokument za izradu Strategije razvoja obrazovanja predstavlja Integrirana strategija razvoja Unsko-sanskog kantona, koju je Skupština Unsko-sanskog kantona usvojila dana 14. 7. 2014. godine. Integrirana strategija definirala je razvojne probleme i potrebe u području obrazovanja, te strateške ciljeve i prioritete koji su vezani za oblast obrazovanja.

U okviru strateškog cilja *Razvijati ljudske resurse i unaprijediti tržište rada* definirani su prioriteti vezani za oblast obrazovanja:

- Razviti programe prekvalifikacije,
- Ojačati i razvijati cjeloživotno učenje,
- Uspostaviti i jačati provođenje sistema vrednovanja kvaliteta obrazovnih programa.

U okviru strateškog cilja *Osigurati visok nivo socijalne sigurnosti i zaštite (javna svijest i poticanje društvene odgovornosti)* utvrđen je prioritet: Pripremiti i provesti cjelokupnu reformu obrazovnog sistema, a u okviru strateškog cilja *Unapređenje upravljanja razvojem* utvrđen je prioritet: Unapređenje znanja i vještina za upravljanje razvojem.

Svi navedeni strateški ciljevi i prioriteti uvršteni su u Strategiju razvoja obrazovanja. Naglasak je stavljen na unapređivanje kvaliteta predškolskog i školskog odgoja i obrazovanja,

prevenciju ranog napuštanja obrazovanja, bolje povezivanje obrazovanja i osposobljavanja s tržištem rada, unapređivanje odgojno-obrazovnih ishoda i vještina važnih za snalaženje u životu te osnaživanje stručnog obrazovanja s fokusom na povezivanje s tržištem rada. Poseban značaj potrebno je posvetiti povećanju efikasnosti upotrebe svih resursa obrazovanja, odnosno završavanju obrazovanja u predviđenom roku, sa minimalnim produžetkom trajanja i smanjenim napuštanjem obrazovanja.

Pri izradi Strategije vodili smo računa o brojnim međunarodnim i domaćim dokumentima koji reguliraju pitanja vezana za ostvarivanje prava na obrazovanje, kao jednog od najznačajnijih osnažujućih ljudskih i posebno dječijih prava. Suština savremenog pristupa odgoju i obrazovanju, koju želimo promovirati kroz Strategiju sadržana je u članu 1. Svjetske deklaracije o obrazovanju za sve:

"Svaka osoba - dijete, mlada osoba ili odrastao čovjek - mora biti u stanju profitirati od šansi koje im se nude za obrazovanje i koje su orijentirane prema njihovim ličnim potrebama. Ove potrebe sadrže tehnike učenja (kao što su čitanje, pisanje, usmeno izražavanje, računanje i rješavanje problema), ali i osnovne sadržaje učenja (kao znanja, sposobnosti, vrijednosti i stavove), koje su potrebne čovjeku da bi preživio, u potpunosti razvio svoje sposobnosti, dostojanstveno živio i radio, u potpunosti učestvovao u razvoju društva, poboljšao kvalitet svoga života, donio osnovne odluke, te kako bi se dalje obrazovao."

Strateški dokument koji se ne može zaobići prilikom izrade strategije razvoja obrazovanja predstavlja dokument Evropske komisije: „*Evropa 2020: strategija za pametan, održiv i inkluzivan rast*“ Iobjavljen u martu 2010. godine, koji nije bitan samo za države članice EU, već predstavlja i značajan potencijal za države kandidate i potencijalne kandidate za članstvo u EU, za usmjeravanje njihovih reformskih procesa. Međutim, ako ozbiljnije analiziramo formulirane ciljeve Strategije Evropa 2020, vidjet ćemo da su formulirani prioriteti bitni za definiranje strateških ciljeva razvoja obrazovanja na području Unsko-sanskog kantona, ali se moraju posmatrati iz naše perspektive, odnosno dostignutog nivoa razvoja i ne mogu se mehanički prenijeti na naše uvjete.

Strategija Evropa 2020 bazira se na tri prioritetne oblasti, koje su međusobno tijesno povezane:

1. **Pametan rast** - razvoj ekonomije zasnovane na znanju i inovacijama (naučno-tehnološka istraživanja i razvoj, inovacije, obrazovanje i digitalno društvo).
2. **Održiv rast** - istovremeno podstiče konkurentnost i proizvodnju koja se efikasnije odnosi prema resursima.
3. **Inkluzivan rast** – bolja participacija na tržištu rada, borba protiv siromaštva i socijalna kohezija.

Jedan od pet glavnih ciljeva Strategije Evropa 2020 je: **Smanjiti stopu ranog napuštanja škole na ispod 10% sa trenutnih 15%, uz istovremeno povećanje procenta stanovništva sa diplomom visokoškolske ustanove sa 31% na 40%**. Države članice EU jasno su prepoznale obrazovanje kao prioritet i jedini siguran put prema održivom rastu i razvoju, što je cilj i naše strategije, uz uvažavanje uvjeta i okolnosti u kojima će se ovaj dokument realizirati.

1 <http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>

II POSTOJEĆE STANJE

1. OKRUŽENJE

Sadašnja socio-ekonomska situacija u Bosni i Hercegovini nije zadovoljavajuća. Blizu 20 % ljudi u BiH je siromašno, a statistički posmatrano svaka treća radno sposobna osoba je nezaposlena. Gotovo trećina budžeta, nezavisno od toga o kojem se nivou vlasti radilo, ide za plaće administracije, iako su do sada brojni evropski političari i ekonomski eksperti upozoravali da se birokratski aparat mora smanjivati. Ako se realno sagleda stanje, i oni koji rade nisu u gotovo ništa boljoj situaciji od nezaposlenih. Plaće u mnogim oblastima, posebno u privrednom sektoru, uglavnom ne mogu osigurati zadovoljavanje ni osnovnih potreba, a često kasne po nekoliko mjeseci ili čak i više. Jasno je da se smanjenje siromaštva nameće kao proriteta broj jedan za BiH, a kao takav se ne može posmatrati izoliran od ostalih milenijskih razvojnih ciljeva. Analiza raspoloživih statističkih podataka o godišnjoj potrošnji u BiH po osobi nije pokazala da u našoj zemlji postoje grupe čije je standard blizu ili ispod linije ekstremnog siromaštva, ali je utvrđeno da je standard oko 19,5 procenata stanovništva BiH ispod linije generalnog siromaštva (približno 25% u RS i 16% u FBiH). Za razne tipove zajednica postotak građana koji se nalaze ispod generalne linije siromaštva je različit: najniži u urbanim sredinama - 14 %, viši u ruralnim - oko 20 %, a najviši u lokalnim zajednicama mješovitog tipa - blizu 24 %. (Izvor: Anketa o životnom standardu (LSMS), oktobar 2002.)

Stepen obrazovanja nosioca porodičnog domaćinstva i šanse da se domaćinstvo nađe u kategoriji siromašnih pokazuju značajnu međusobnu povezanost. Što je nivo obrazovanja niži, to je stopa siromašnih viša i obrnuto, što je stopa siromaštva viša to je u pravilu niži stepen obrazovanja. Najmanji je procenat siromašnih domaćinstava (2%) ukoliko je nosilac porodičnog domaćinstva visokoobrazovan. Domaćinstvo visokoobrazovanog domaćina ima 14 puta manje šansi da se nađe u kategoriji siromašnih. U ukupnom broju siromašnih u BiH najviše ih je sa osnovnom školom (47%) i sa srednjim stručnim školama (32%), dok sa gimnazijom, višom i visokom školom ima ukupno 10% siromašnih, a preostalih 12% otpada na domaćine bez škole. Stanje na području Unsko-sanskog kantona nije ništa povoljnije. Privredni rast je neznatan, nezaposlenost se ne smanjuje, a velik broj građana živi na rubu siromaštva. Ovakva socijalno-ekonomska situacija traži racionalnije i odgovornije ponašanje i reforme u svim oblastima, pa i u oblasti odgoja i obrazovanja.

Prema Konačnim rezultatima popisa stanovništva iz 2013. godine, broj stanovnika Unsko-sanskog kantona je 273.261(135.304 muškaraca i 137.957 žena). 2

Prema podacima iz publikacije „Unsko-sanski kanton u brojkama, 2016.“ 3 koju izdaje Federalni zavod za statistiku, procjena starosne strukture stanovništva je slijedeća:

Općina	Ukupno	0 -14	15 - 64	65 i više
Bihac	61.564	11.757	42.575	7.232
Bosanska Krupa	28.123	5.974	18.764	3.385
Bosanski Petrovac	7.099	1.155	4.014	1.930
Bužim	18.030	4.871	11.950	1.446
Cazin	62.741	12.858	44.534	5.349
Ključ	19.263	2.414	14.187	2.662
Sanski Most	43.969	6.134	31.969	5.866
Velika Kladuša	47.096	9.874	33.326	3.896

2 „Konačni rezultati popisa 2013. – Knjiga 1 – starost i spol, bračni status, fertilitet ženskog stanovništva“, Federalni zavod za statistiku, aprila 2017. godine

3 „Unsko-sanski kanton u brojkama“, Federalni zavod za statistiku, Sarajevo 2016. str. 12.

USK	287.885	54.800	201.319	31.766
------------	----------------	---------------	----------------	---------------

Tabela 1. Starosna struktura stanovništva USK - stanje 30. 6. 2012. godine

Općina	Ukupno	0 -14	15 - 64	65 i više
Bihać	61.611	11.766	42.607	7.238
Bosanska Krupa	28.081	5.965	18.736	3.380
Bosanski Petrovac	6.974	1.135	3.943	1.896
Bužim	18.061	4.642	11.971	1.448
Cazin	62.808	12.872	44.581	5.355
Ključ	19.151	2.400	14.104	2.647
Sanski Most	43.736	6.101	32.264	5.835
Velika Kladuša	47.199	9.896	33.398	3.905
USK	287.621	54.777	201.140	31.704

Tabela 2. Starosna struktura stanovništva USK - stanje 30. 6. 2013. godine

Općina	Ukupno	0 -14	15 - 64	65 i više
Bihać	61.622	11.268	42.915	7.439
Bosanska Krupa	28.046	5.658	18.912	3.476
Bosanski Petrovac	6.847	1.114	3.872	1.861
Bužim	18.063	4.643	11.972	1.448
Cazin	62.959	12.603	44.688	5.668
Ključ	19.044	2.387	14.025	2.632
Sanski Most	43.511	5.570	31.936	6.005
Velika Kladuša	47.269	9.511	33.747	4.011
USK	287.361	52.754	202.067	32.540

Tabela 3. Starosna struktura stanovništva USK - stanje 30. 6. 2014. godine

Općina	Ukupno	0 -14	15 - 64	65 i više
Grad Bihać	61.724	10.787	43.486	7.451
Bosanska Krupa	27.972	5.643	18.862	3.467
Bosanski Petrovac	6.731	1.095	3.806	1.830
Bužim	18.081	4.648	11.984	1.449
Cazin	63.028	11.617	45.737	5.674
Ključ	18.870	2.365	13.897	2.608
Sanski Most	43.270	5.539	31.759	5.972
Velika Kladuša	47.354	9.528	33.808	4.018
USK	287.030	51.222	203.339	32.469

Tabela 4. Starosna struktura stanovništva USK - stanje 30. 6. 2015. godine

Prema podacima iz publikacije „Unsko-sanski kanton u brojkama 2017.” procjena starosne strukture stanovništva na da 30. 6. 2016. godine je slijedeća:

Općina	Ukupno	0 -14	15 - 64	65 i više
Grad Bihać	56.269	10.145	40.092	6.032
Bosanska Krupa	25.280	5.132	17.592	2.556
Bosanski Petrovac	6.924	1.057	4.470	1.397
Bužim	19.287	4.724	13.472	1.136
Cazin	66.069	11.771	47.554	4.744
Ključ	16.325	2.635	12.039	1.651
Sanski Most	40.641	6.540	30.091	4.010

Velika Kladuša	40.414	9.506	27.868	3.040
USK	271.209	53.510	193.133	24.566

Tabela 5. Starosna struktura stanovništva USK - stanje 30. 6. 2016. godine

Navedeni statistički podaci ukazuju na lagani, ali stalni pad broja stanovnika u prethodnih nekoliko godina na nivou Kantona. Za potrebe ove strategije posebno su relevantni podaci o broju djece od 0 do 14 godina, iz kojih je vidljivo da se posljednjih godina ovaj broj smanjuje na nivou Kantona, o čemu se mora ozbiljno voditi računa prilikom planiranja svih aktivnosti vezanih za institucionalni odgoj i obrazovanje. Postotak djece od 0 do 14 godina u ukupnoj strukturi stanovništva je u 2012. godini iznosio 19,03 %, u 2013. godini 19,04 %, u 2014. godini 18,35 %, a u 2015. godini 17,84 %. Indikativan je podatak da se i u općinama u kojima je u navedenom periodu došlo do izvjesnog povećanja ukupnog broja stanovnika broj djece od 0 do 14 godina iz godine u godinu smanjuje.

Također se iz godine u godinu smanjuje broj rođene djece na području Kantona: 4

Godina	Ukupno rođeni	Živorodeni	Mrtvorodeni
2009.	2.859	2.842	17
2010.	2.690	2.673	17
2011.	2.510	2.496	14
2012.	2.354	2.351	3
2013.	2.179	2.174	5
2014.	2.162	2.154	8
2015.	2.112	2.096	16
2016.	2.118	2.105	13

Tabela 6. Broj rođene djece na području Unsko-sanskog kantona za period 2009. – 2016. godine

Analizom prezentiranih podataka možemo zaključiti da se broj živorođene djece u 2016. godini u odnosu na 2009. godinu smanjio za 741 ili 26 %, što je podatak koji ukazuje na neophodnost ozbiljne analize vezane za optimalizaciju mreže odgojno-obrazovnih ustanova.

Za izradu ove strategije važni su i podaci o obrazovanosti stanovništva, zaposlenosti, odnosno nezaposlenosti koji su također neophodna pretpostavka za utvrđivanje strateških ciljeva razvoja odgoja i obrazovanja.

Prema rezultatima popisa stanovništva u Bosni i Hercegovini koji je proveden 2013. godine, nepismeno je bilo 2,82 % stanovništva (riječ je o stanovništvu starijem od 10 godina). U Federaciji Bosne i Hercegovine nepismeno je bilo 2,63 % stanovništva. Na području Unsko-sanskog kantona nepismenih je 3,41 %, što je znatno iznad prosjeka u Bosni i Hercegovini i Federaciji Bosne i Hercegovine. Posebno je zabrinjavajući podatak da je prema rezultatima popisa stanovništva na području našeg kantona nepismeno 1 % muškaraca i čak 5,76 % žena.⁵

Općina	Spol	Ukupno	Nepismeni		Bez odgovora
			Broj	%	
Grad Bihać	Svega	50.803	1.231	2,42	479
	M	24.262	200	0,82	162

⁴ „Unsko-sanski kanton u brojkama“, Federalni zavod za statistiku, Sarajevo 2016. str. 13.

⁵ Konačni rezultati popisa 2013, Knjiga 4 – obrazovne karakteristike, Federalni zavod za statistiku, april 2017.

	Ž	26.539	1.031	3,88	317
Bosanska Krupa	Svega	22.627	918	4,06	291
	M	11.065	125	1,13	113
	Ž	11.526	793	6,86	178
Bosanski Petrovac	Svega	6.755	200	2,96	125
	M	3.394	34	1,00	50
	Ž	3.361	166	4,94	75
Bužim	Svega	16.590	575	3,47	179
	M	8.478	95	1,12	76
	Ž	8.112	480	5,92	103
Cazin	Svega	58.017	2.071	3,57	696
	M	28.875	277	0,96	251
	Ž	29.142	1.794	6,16	445
Ključ	Svega	15.236	565	3,71	169
	M	7.604	53	0,70	67
	Ž	7.632	512	6,71	102
Sanski Most	Svega	37.819	1.109	2,93	500
	M	18.952	150	0,79	179
	Ž	18.867	959	5,08	321
Velika Kladuša	Svega	34.832	1.615	4,64	348
	M	16.981	267	1,57	126
	Ž	17.851	1.348	7,55	222
Unsko-sanski kanton	Svega	242.679	8.284	3,41	2.787
	M	119.613	1.201	1,00	1.024
	Ž	123.066	7.083	5,76	1.763

Tabela 7. Unsko-sanski kanton - Nepismeno stanovništvo staro 10 i više godina prema spolu

Iako se pismenost često shvaća kao samorazumljiv pojam, riječ je o kompleksnom i dinamičnom konceptu. Teorije pismenosti razvile su se od onih usredotočenih isključivo na promjene u pojedincu do kompleksnijih pogleda koji zahvataju i šire društvene kontekste („pismena okolina“ i „pismeno društvo“) koji potiču i omogućavaju aktivnosti i praksu pismenosti. U skladu s ovim razvojem, razvilo se i shvatanje pismenosti u međunarodnoj zajednici kreatora politika – od shvatanja pismenosti kao jednostavnog procesa stjecanja osnovnih kognitivnih vještina, preko korištenja ovih vještina na načine koji doprinose socioekonomskom razvoju, do razvijanja kapaciteta za društvenu svijest i kritičku refleksiju kao podlogu za lične i društvene promjene.

Posebno je važno naglasiti da se tokom vremena shvatanje pojma pismenosti kontinuirano razvijalo i mijenjalo kako su se mijenjale i društvene, političke, naučne, tehničke i druge okolnosti. Osnovno shvatanje pismenosti prvenstveno podrazumijeva osnovne kompetencije u području čitanja i pisanja, a ponekad i računanja. Iako se precizna definicija pismenosti razlikuje od zemlje do zemlje, danas ona obuhvata mnogo više te vrlo često, uz vještine pisanja, čitanja i računanja, uključuje i osposobljenost za čitanje s razumijevanjem, vještine komuniciranja, znanja stranih jezika i korištenja suvremenih informacijskih i komunikacijskih tehnologija, osposobljenost za rješavanje problema, vještine i spremnosti za timski rad, prihvatanje drugih i drukčijih te osposobljenost za trajno učenje. Prevladava i shvatanje da pismenost nema jednu, već više dimenzija koje ne moraju biti jednako razvijene.

Pojam pismenosti u razvijenim državama sve se češće veže uz pojam ključnih kompetencija. Ovdje se radi o osnovnim znanjima i vještinama koje su prepoznate kao preduvjet za cjeloživotno učenje, kompetencijama koje je potrebno steći tokom inicijalnog obrazovanja za

uspješno učenje tokom ostatka života. Ako pismenost shvatimo kao nešto što je nužno za bilo kakvo daljnje napredovanje u nekomu društvu, tada izazovi globalizacije, sve brže promjene u društvu i privredi te pojava novih tehnologija, ukazuje da puka vještina čitanja i pisanja nije dovoljna.

Pitanje pismenosti, odnosno nepismenosti u svijetu već duže vremena posmatra na sasvim nov način, pa se često govori o funkcionalnoj i informatičkoj pismenosti, bez kojih postaje sve teže komunicirati u savremenom svijetu. Prema rezultatima popisa stanovništva iz 2013. godine 6 u BiH ima **36,2 posto** kompjuterski pismenog stanovništva. Podaci o informatičkoj pismenosti u Bosni i Hercegovini govore da tek nešto više od 30% ljudi koristi internet, a manje od 10.000 građana naše zemlje ispunjava osnovne norme ECDL-a, evropskog udruženja profesionalnih informatičkih društava, koje garantiraju određeni stepen kompjuterskog znanja koje je vrlo važno i bitno.

Podaci o obrazovnoj strukturi stanovništva također su značajan element o kojem je potrebno voditi računa pri izradi strategije. Prema rezultatima popisa stanovništva iz 2013. godine, obrazovna struktura stanovništva starog 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi i spolu je sljedeća: 7

Općina	Spol	Ukupno	Bez obrazovanja	Nepotpuno osnovno obrazovanje	Osnovna škola	Srednja škola	Specijaliz. poslije srednje škole	Viša škola i prvi stepen fakulteta	Visoka škola
Grad Bihać	Svega	47.410	1.976	3.478	11.023	22.893	216	2.465	5.359
	M	22.601	356	1.050	4.692	12.626	181	1.217	2.479
	Ž	24.809	1.620	2.428	6.331	10.267	35	1.248	2.880
Bosanska Krupa	Svega	21.015	1.511	2.675	6.093	8.892	64	578	1.193
	M	10.219	309	998	2.713	5.304	45	297	553
	Ž	10.796	1.202	1.677	3.380	3.588	19	290	640
Bosanski Petrovac	Svega	6.367	399	782	1.564	3.060	16	194	352
	M	3.186	72	284	752	1.784	13	96	185
	Ž	3.181	327	498	812	1.276	3	98	167
Bužim	Svega	15.121	938	1.875	5.643	5.704	39	315	607
	M	7.714	230	703	2.656	3.639	18	173	295
	Ž	7.407	708	1.172	2.987	2.065	21	142	312
Cazin	Svega	53.661	3.220	5.704	17.120	23.905	140	1.168	2.404
	M	26.634	649	2.086	7.667	14.381	99	607	1.145
	Ž	27.027	2.571	3.618	9.435	9.524	41	561	1.259
Ključ	Svega	14.250	918	1.516	3.753	6.950	74	344	695
	M	7.100	132	536	1.778	4.083	51	175	345
	Ž	7.150	786	980	1.975	2.867	23	169	350
Sanski Most	Svega	35.346	2.061	2.511	8.907	18.955	207	890	1.815
	M	17.681	336	849	3.935	11.103	128	438	862
	Ž	17.665	1.695	1.662	4.972	7.852	79	452	953
Velika Kladuša	Svega	32.059	2.257	5.157	11.344	11.477	71	532	1.221
	M	15.576	495	2.005	5.360	6.766	48	291	611
	Ž	16.483	1.762	3.152	5.984		23	241	610
Unsko-sanski kanton	Svega	225.229	13.280	23.698	65.447	101.836	827	6.495	13.646

6 Konačni rezultati popisa 2013, Knjiga 4 – obrazovne karakteristike, Federalni zavod za statistiku, april 2017.
7 isto,

	M	110.711	2.609	8.511	29.553	59.686	583	3.294	6.459
	Ž	114.518	10.671	15.187	35.894	42.150	244	3.201	7.171

Tabela 8. Unsko-sanski kanton - obrazovna struktura stanovništva starog 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi i spolu

Ovi podaci direktno korespondiraju s podacima o siromaštvu u Bosni i Hercegovini i najbolji su pokazatelj da jedino ulaganjem u odgoj i obrazovanje, posebno djece i mladih, možemo dugoročno rješavati pitanja izlaska iz siromaštva. Podatak da 102.425 stanovnika Unsko-sanskog kantona starijih od 15 godina (45, 47 %) nema nikakvih formalnih kvalifikacija predstavlja jasan dokaz da se prilikom donošenja i provođenja strategije razvoja obrazovanja moraju definirati mjere i aktivnosti koje će doprinosti poboljšanju obrazovne strukture stanovništva, posebno kada je riječ o mladim, radno sposobnim osobama, koje bez bilo kakvih kvalifikacija idu u red teško zapošljivih ili nezapošljivih osoba, što predstavlja izuzetno značajan socijalni, ekonomski i društveni problem – na jednoj strani na spiskovima zavoda za zapošljavanje je velik broj nekvalificiranih osoba, a s druge strane poslodavci traže osobe s određenim kvalifikacijama, koje im zavodi za zapošljavanje ne mogu ponuditi. Dodatnu složenost ovoj temi daje činjenica da u strukturi stanovništva bez kvalifikacija većinu predstavljaju žene. Od ukupnog broja od 102.425 osoba bez kvalifikacija čak 61.752 ili 60, 29 % su osobe ženskog spola.

Što se tiče podataka o zaposlenosti, odnosno nezaposlenosti, oni vrlo ozbiljno ukazuju na obavezu vlasti za brzo uvođenje ozbiljnih promjena u oblasti srednjeg i visokog obrazovanja, ali i obrazovanja odraslih. Podaci o zaposlenima iz publikacije „Unsko-sanski kanton u brojkama, 2016. godine“⁸ ukazuju da se njihov broj smanjio u 2015. u odnosu na 2014. godinu. U 2014. godini prosječan broj zaposlenih bio je 32.155, a u 2015. godini 31.853. Podaci o nezaposlenima jasno ukazuju da je broj nezaposlenih jedan od ključnih problema Unsko-sanskog kantona, ali istovremeno potvrđuju činjenicu da s povećanjem nivoa obrazovanosti rastu šanse za izlazak iz kruga nezaposlenih, što još jednom potvrđuje da jedino ulaganjem u obrazovanje povećavamo šanse za razvoj. Kao ilustraciju navodimo podatak iz 2014. godine: od 46.341 nezaposlenog lica, čak 18.196 ili 39,26 % je iz kategorije NKV radnika, a samo 2.146 ili 4,63 % iz kategorije visokoobrazovanih. U 2015. godini, od 46.600 nezaposlenih lica 17.865 ili 38,33 % bilo je iz kategorije NKV radnika, a 2.276 ili 4,88 % iz kategorije visokoobrazovanih.

Službene informacije o stanju na tržištu rada ukazuju na činjenicu da vlada potpuni nesklad između ponude radne snage i zahtjeva poslodavaca za određenim vrstama specijalističkih zanimanja u skladu sa savremenim tržišnim zahtjevima i standardima. Poseban problem i uzrok takvog stanja je spora reforma obrazovnog sistema, koja uvjetuje neprilagođenost obrazovanja potrebama privrede. S druge strane, relativno je nizak nivo svijesti o potrebi poticanja i javnog zagovaranja cjeloživotnog učenja i obrazovanja odraslih kao vida dodatnog – formalnog ili neformalnog obrazovanja.

⁸ „Unsko-sanski kanton u brojkama“, Federalni zavod za statistiku, Sarajevo 2016. str. 15.